

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkandet Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – en ny huvudregel (SOU 2023:69)

Ju2023/02434

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden. Yttrandet följer den struktur och de rubriker som används i betänkandet.

Konkurrensverket ställer sig positivt till utredningens ambition att åstadkomma förbättrade möjligheter att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet och att utreda och lagföra brott. Det är viktigt att konkurrensen mellan företag på marknaden inte snedvrids av företag som agerar i strid med lagstiftningen. För att ge seriösa företag bättre förutsättningar att verka på en marknad där de i dag möter osund konkurrens är det angeläget att aktörer som ägnar sig åt brottslig verksamhet snabbt upptäcks och hindras från att delta på oriktiga villkor. En effektiv brottsbekämpning är en förutsättning för att komma till rätta med kriminalitet och främja en sund konkurrens på marknaden.

6.7 Identifierade behov som inte omfattas av våra förslag

I den kartläggning av informationsbehovet som redovisas i betänkandet framgår att Polismyndigheten har angett att Konkurrensverket bör omfattas av en skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna såväl på eget initiativ som på begäran. Polismyndigheten bedömer bland annat att det kan finnas uppgifter om misstänkt korruption eller uppgifter som förekommer vid tillsyn avseende offentlig upphandling som är av intresse för brottsbekämpningen. Utredningen gör dock bedömning att det saknas underlag för att göra tillräckliga efterforskningar och överväganden i denna del och föreslår inte någon sådan långtgående uppgiftsskyldighet för Konkurrensverket.

Konkurrensverket delar Polismyndighetens uppfattning att det i Konkurrensverkets verksamhet kan framkomma uppgifter som är intressanta för brottsbekämpningen. Konkurrensverket utnyttjar också de möjligheter som finns för att lämna uppgifter till brottsbekämpande myndigheter när sådana uppgifter framkommer i de ärenden Konkurrensverket handlägger. Myndigheten är positiv till regleringar som förbättrar möjligheten att utbyta uppgifter med de brottsbekämpande myndigheterna. En bedömning av om Konkurrensverket i framtiden bör omfattas av en särskild uppgiftsskyldighet bör dock föregås av en analys av brottsbekämpningens behov och eventuella konsekvenser kopplat till Konkurrensverkets uppdrag och verksamhet.

8.3 En uppgiftsskyldighet avseende kontaktuppgifter

Utredningen föreslår att alla myndigheter ska vara skyldiga att på begäran lämna kontaktuppgifter till enskilda till de brottsbekämpande myndigheterna. Ett undantag från den skyldigheten att lämna uppgifter föreligger om det finns en bestämmelse om sekretess eller tystnadsplikt som är tillämplig på uppgiften och synnerliga skäl talar för att det intresse som sekretessen eller tystnadsplikten ska skydda har företräde framför brottsbekämpningens intresse av uppgiften.

Konkurrensverket hanterar kontaktuppgifter avseende aktörer som förekommer i myndighetens verksamhet. Sådana uppgifter är normalt harmlösa och kan redan enligt befintlig lagstiftning lämnas ut till de brottsbekämpande myndigheterna på begäran. I vissa fall kan dock även sådana uppgifter vara skyddsvärda.

Konkurrensverket har utsetts av regeringen att genom en extern visselblåsarfunktion ta emot, följa upp och lämna återkoppling på rapporter om missförhållanden inom områdena konkurrens och offentlig upphandling. I sådana ärenden gäller absolut sekretess för uppgift om anmälarens identitet (32 kap. 3 b § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400], OSL). Kontaktuppgifter som förekommer inom ramen för ärenden om tillsyn gällande upphandling på försvars- och säkerhetsområdet omfattas vidare i många fall av försvarssekretess (15 kap. 2 § OSL).

Konkurrensverket uppfattar att det är sådana typer av skyddsvärda uppgifter som efter en intresseavvägning i många fall kan undantas från uppgiftsskyldigheten. Konkurrensverket tillstyrker förslaget i denna del.

10.4 En uppgiftsskyldighet för kommuner och regioner

Utredningen föreslår att kommuner och regioner utan föregående begäran ska lämna ut uppgifter till brottsbekämpande myndigheter om de kan antas behövas i den brottsbekämpande verksamheten. En uppgift ska också lämnas om den begärs av en brottsbekämpande myndighet och uppgiften behövs i den myndighetens brottsbekämpande verksamhet. Ett undantag från den skyldigheten att lämna uppgifter föreligger om det finns en sekretessbestämmelse som är tillämplig på uppgiften och det står klart att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut.

Konkurrensverket anser att offentliga uppdrag ska tilldelas i konkurrens och att den leverantör som erbjuder en vara, tjänst eller byggtreprenad på de bästa villkoren bör utses till vinnare. Det är därför viktigt att konkurrensen i upphandlingar inte snedvrids av företag som ägnar sig åt kriminell verksamhet eller i övrigt inte tar sitt ansvar enligt lagar och regler. Ett bättre informationsutbyte mellan de upphandlande myndigheterna och brottsbekämpningen kan bidra till en mer effektiv brottsbekämpning och i förlängningen en sundare marknad. Konkurrensverket ser därför huvudsakligen positivt på förslaget i denna del.

Konkurrensverket vill dock framhålla att det finns uppgifter som skyddas av sekretess i upphandlingar där skyddsintresset är särskilt högt, vilket utredningen också konstaterat (s. 394). När det gäller den absoluta anbudssekretessen (19 kap. 3 § andra stycket OSL) som har till syfte att skydda konkurrensen i upphandlingsärenden gäller den vidare under en begränsad tid. Efter att tilldelningsbeslut meddelats kan därför uppgifter lämnas ut i större utsträckning, även om hänsyn fortfarande behöver tas till andra sekretessbestämmelser. En möjlighet för de upphandlande myndigheterna att själva avgöra vid vilken tidpunkt ett utlämnande kan ske skulle möjliggöra att hänsyn kan tas till det aktuella skyddsintresset samtidigt som tillräckliga uppgifter lämnas till brottsbekämpningen. I utredningen saknas klargöranden om vid vilken tidpunkt uppgifter ska lämnas. Konkurrensverket efterlyser därför mer vägledning till stöd för de upphandlande myndigheterna i detta avseende.

En sammanhängande fråga är omfattningen av de uppgifter som ska lämnas. I upphandlingsärenden kan det förekomma ett flertal uppgifter om enskildas affärs- eller driftförhållanden där ett röjande skulle kunna medföra stor skada. Då den föreslagna tröskeln för utlämnande är låg ("kan antas behövas i den brottsbekämpande verksamheten") finns det en överhängande risk att de upphandlande myndigheterna lämnar ut en stor mängd skyddsvärd information som visar sig inte behövas för brottsbekämpningen. Det kan vidare vara svårt för den upphandlande myndigheten att förutse vilken sekretess som kommer att gälla för uppgiften hos den mottagande myndigheten. Det vore därför lämpligt om de upphandlande myndigheterna gavs ett relativt stort utrymme att själva avgöra vilken information som ska lämnas i ett första led. De brottsbekämpande myndigheterna kan därefter återkomma om de bedömer att det finns ett behov av ytterligare uppgifter. Genom ett sådant förfarande uppnås en rimlig balans mellan skyddsintresset och brottsbekämpningens behov. Konkurrensverket anser att det är oklart om den aktuella uppgiftsskyldigheten medför ett sådant handlingsutrymme och efterfrågar därför klargörande i denna del. Ett alternativ skulle också kunna vara att utforma bestämmelsen som en möjlighet i stället för en skyldighet att lämna uppgifter.

15 Särskilt om 10 kap. 24 § OSL

Utredningen föreslår att den sekretessbrytande bestämmelsen i 10 kap. 24 § OSL ska vara tillämplig på uppgifter som angår misstanke om ett begånget brott om

fängelse ingår i straffskalan för brottet. Det ska inte längre krävas någon påföljdsbedömning för att bestämmelsen ska vara tillämplig. Vidare ska en uppgift kunna lämnas ut även om det inte finns en identifierad person som är misstänkt för brottet.

Konkurrensverket anser, som framgått ovan, att nuvarande reglering i många fall möjliggör för myndigheten att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna. Att någon prövning inte behöver ske avseende brottets straffvärde kan dock förenkla avvägningar i samband med ett sådant utlämnande. Konkurrensverket tillstyrker därför förslaget i denna del.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Rikard Jermsten. Föredragande har varit verksjuristen Evelin Palmér.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namnunderskrift.

Rikard Jermsten